

Uroš Zupan

Pesmi

Imena in legende – Poglavje iz kratke zgodovine nečimrnosti

Slava je skupek vseh nesporazumov,
ki se zbirajo okrog nekega imena.

R. M. Rilke

What about Harold Bloom and Gertrude Stein?
Gospod je preveč jedel in je bil obilen in razkošen
kot njegove teorije o Shakespearu. Gospa pa je
neprestano mešala bikova jajca in rože. Gospod
me ni omenjal. To me seveda strašno skrbi.
Gospa pa me je opazila in se dala velikodušno

podučiti. Samo ime povejte, pa vam postrežem
z anekdoto o človeku. Postal sem pravi stroj
za bruhanje anekdot. Samo ime povejte. Ime.
Ni bil Hlebnikov tisti, ki je izumil zvezdni
jezik. Ni bil Vallejo tisti, ki je na nekem
kamnu pestoval konkavno glavo. Ni Guido

Cavalcanti s florentincem častil le Danteja.
Samo ime povejte, pa vam postrežem z anekdoto
o človeku. Ime. Nihče več me ne razume.
Tudi samega sebe čedalje manj razumem. Celo
metuzalemski slavisti se le še delajo, da me
razumejo. Starost mojih bralcev se neprestano

topi in pada. Ali mi gre na otročje?
 Ali bom končal v mladinski književnosti
 kot nekakšen minoren eksces, ki se je zgodil
 majhnemu narodu? Po potrebi sem Aškenazi-
 Sefard. Po potrebi sem albino Aboridžin.
 Po potrebi sem sedem metrov visok Pigmejec.

Obubožan plemič, ki v mondeni pisateljski
 koloniji snuje načrt za rešitev sveta.
 Hočete bombon? Takoj pričaram bombon.
 Hočete zlati tuš? Takoj pričaram zlati tuš.
 Ni bil samo Nižinski tisti, ki je skakal
 naokrog oblečen v favna. *Skozi lastne zobe*

uhajam. Strah me je. Izumrli bomo. Strah me je. What
 about 16 elegijskih distihov, ki so mi jih posvetili v 30
 indoevropskih jezikih, in dva epigrama v ugro-finščini?
 What about Oton Župančič? Samo ime povejte, pa vam
 postrežem z anekdoto o človeku. Who the fuck is Oton
 Župančič? Who the fuck am I? Samo ime povejte. Ime. Ime ...

Nepojasnjena ljubezen

I.

Kamni so vedno molčeči sosed.
Drevesa so včasih molčeči sosed.
Njihove sive veje so danes videti
kot poapnelo ožilje izumrle živali,
ki kleči na lebdeči zemlji.

II.

Ptice, ki se vračajo z juga,
prinašajo tolažbo,
kajti tolažba je potrebna.
Oblaki odvzemajo in vračajo svetlobo
in obraz (tisto, kar je pod njim)
se spusti do tal,
da bi se glasba s praznovanja
v podzemlju laže prelila v telo.
Kajti tolažba je potrebna.

III.

Čas za podivjano zelenje
še ni prišel. Plevel še ni našel svojega
začetka. Še vedno je mogoča nenadna
plovba proti preteklosti – vrnitev zlih duhov.

IV.

Na začetku aprila sedim v sebi,
kot bi bil privezan na nepojasnjeno ljubezen,
za katero upam, da se bo vsak hip pripetila.
Ulice po dolgem času dohitevajo moje misli.
Ko bo začelo rositi,
bo mokra luč najprej razprla
in potem pazljivo zmeščala ves dosegljivi zrak.

Recenzija, napisana v stanju prizanesljivosti in dobre volje

Končno! Mislili smo že, da bo za vedno ostal v čakalnici. Med večnimi adolescenti in talenti. Tu in tam kakšen žarek svetlobe, smet luči. Drugače pa sivina, res da nad povprečjem, pa vendar: sivina. Dajali smo mu nagrade, ga razglasili za junaka svojega časa, skoraj že za sveto kravo. Gojili smo simpatije do njega, ker je tako podoben pesniku. A v bistvu je bil vedno le talent. Zdaj pa: Kakšen opoj! Kakšna milina! Kakšna eksistencialna zavezanost! Kakšen čist in jasen krik iz brezna ontološke difference! Kakšna črna packa, mušji drekec v beli in prosojni bivanjski praznini. Da bi človek najraje pritajeno zavzdihnil, kot dama iz visoke družbe, ki izgublja zavest. Kajti v tej deroči reki se še lahko sliši zamolkel, tuj glas: ropotanje okostnjakov, mrtvecev in starcev. Glasovi iz Hada in Elizija. Ampak v resnici je za krmilom samo on. Potuje kot ogromen magnet. Vleče nase opilke in kozmičen prah. Lahko bi zapisali: Pesnik vse preplavlja! Pesnik vse potopi! Uvrstitev. Uvrstitev mora biti. Treba mu je dati žig. Če ne, ga bomo morali neprestano loviti. Še na stara leta se bo podil naokrog kot razposajeno žrebe. Post, post simbolizem. Ta beseda mogoče ujame ves *aurora transcendentalis*. A kaj, ko bi lahko šlo tudi za globinski naturalizem. Zemeljski zadah, zadah rudnika, enakomerni prdež iz *anus mundi*. Še najbolj pa bo držalo, da se razlika med subjektom in predmetom izgublja, je drsljiva, izgineva in še obstaja. Med njima pa je pesem napeta kot mavrica, ali vsaj kot vrv za obešanje perila. Vsemu skupaj je treba dodati tudi glasbeno komponento. *Pomen zveni. Zven pomeni*. In glasba, ki jo

slišimo tu, je preprosto sferična (čeprav včasih
zazveni, kot bi zaostal otrok tolkel s palico po
zarjaveli konzervi). Razmršen orglar igra ogromne
orgle, obsedel pa ga je sam mojster Bach,
ki si je med delanjem otrok našel tudi
dovolj časa za pogovore z Bogom.
S formo so bile pri njem vedno težave.
Prosti verz – kakšna spaka. Trese se gora
in rodi se miš, ki misli, da je sveta
krava. Ampak naj mu bo. Napake!
Le kje so napake? Vedno smo najbolj pozorni
nanje. Vedno iščemo dlako v jajcu. Vedno
iščemo brivski aparat v jajcu. In če česa
ne razumemo, se preprosto distanciramo,
kupimo zavarovalno polico. A tu, kot da jih ni.
Še več, za celotno fasado prostih verzov, ki so
le prefinjena krinka, lahko kot nekakšen palimpsest
zaslutimo konture sonetnega venca. In to pomeni,
da je narod odrešen. To pomeni, da Slovenci
nismo le v velikem historičnem vzponu,
ampak smo postali pravi pesniški Tarzani.
Sveži, glasni, nevarni, mišičasti in naoljeni.
Svetimo se. Za našo prihodnost ni bojazni.
Bleščimo se. Ližemo čokoladni sladoled
in pomirjeni letimo v nebo.

(2001–2012)

Avgustovski večer

Prvi vonj po jeseni že plaši zrak.
Želodi se redijo, skriti v zelenih barvah.
Otroški glasovi pronicajo v večer.
Na travniku zvok, ki se zlagoma premika,
in razigrani pes na lovu za sencami.
Avgust je miren kot dremava morska zvezda.

Avgusta nam po koži drsi drobna zvezda.
Ko z rokami razpletamo zrak,
se na tleh drobijo dolge sence.
V mislih srečujemo sončnice in žive barve.
Česar koli se dotaknemo, obstane in se čez hip premakne;
čisto počasi odpluje v prihajajoči večer.

Potrpežljivo čakamo na spust večera,
na sramežljivi blesk prve zvezde.
Opoldne nas ustavi vročina; ne premaknemo
se več nikamor, le ždimo, zagozdjeni v zraku –
po njem se misli prelivajo kot barve
in z negibnih teles odpadajo sence.

Avgusta se veter ves čas rokuje s sencami,
a kar stori, že pozabi do večera,
ko želodi vdihnejo prve temne barve.
Na nebu se utrne zvezda,
v presledkih med otroškimi glasovi zavrtinči zrak,
vstane in se brez vsake misli premakne

naprej po avgustu. Z njim se premakne
vsaka tiha, mirna ura in vse njene tihe, mirne sence.
V nosnice bi radi za vedno naselili ta zrak.
Na kožo za vedno dotik umirajočega večera.
Mogoče pa sploh ne potrebujemo marljive zvezde,
ki bi se trudila vrniti dnevne barve?

Avgusta koruza stoji vkopana v stanovitnih barvah
in pozlata na vekah se nikamor ne premakne.

(Domišljamo si, da se je odlučila od prijazne zvezde.)
Otroci pozno utihnejo. Pes se ne naveliča tekanja za sencami.
A na koncu se vsi zvoki podredijo večeru,
do roba napolnjenem z zadnjim, svetlim zrakom.

Vonj po jeseni kliče hladen zrak in govoreče barve.
Premika se počasi in še nima svojih senc.
Pred popolnostjo avgustovskega večera zardeva vsaka zvezda.